

MAMIFERELE ROMÂNIEI

REPARTIȚIA ȘI PROBLEMELE LOR BIOGEOGRAFICE - ECONOMICE

DE RAUL I. CĂLINESCU

Doctor în Științe

I N T R O D U C E R E

Fauna mamiferelor din România, deși deosebit de importantă ¹⁾, atât din punct de vedere științific cât și economic, nu a format până acum subiectul unei monografii științifice ²⁾, complete, cu toate că bibliografia faunistică și cinegetică este destul de bogată în date sistematice și zoogeografice asupra acestui grup la noi.

Cele mai vechi știri despre mamiferele țării și interesante pentru valoarea lor istorică (1716), le găsim — în afară de documente — la *Dimitrie Cantemir* ³⁾.

Serioase contribuții găsim în lucrările autorilor străini, din provinciile românești, foste supuse, sau ale acelora care au aparținut monarhiilor vecine [*Transilvania* (*Otto Hermann* ⁴⁾), *Dađay* ⁵⁾, *Bielz* ⁶⁾, *Csató* ⁷⁾, *Méhely* ⁸⁾, *Kertész* ⁹⁾],

¹⁾ Importanța acestei faune s'a demonstrat și la Expoziția Internațională de vânătoare din Leipzig (1930), la care secția noastră organizată de inspectorul general al vânătoarei, d-l Dr. G. Nedici, secondat de autor ca secretar, a luat premiul I și mai multe medalii de aur și argint, având între altele și cel mai frumos *cerb*.

²⁾ Avem în schimb o lucrare de popularizare: *I. Simionescu*, Mamiferele noastre, « Casa Școalelor », Biblioteca de popularizare a științei, No. 17, București, 1920.

³⁾ Descriptio Moldaviae, 1716; a se vedeă: *Operele principelui Demetriu Cantemiru*, typarite de Societatea Academica Romana, Tom. II (*Descrierea Moldaviei*), București, 1875, pp. 30-33.

⁴⁾ A. Mezőség, II, Erd. Muz. egyt. évk., VI (1873), p. 42-67.

⁵⁾ Uj adatok Erdély Denever-Faunájának ismeretetéséhez [Értekezések a Természettudományok köréből, XVI, 7, 1886 — separat —, Budapest, 1887.

⁶⁾ Die Fauna d. Wirbeltiere Siebenbürgens nach ihrem gegenwärtigen Stande, Verh. u. Mitt. d. Siebenb. Vereins für Naturwiss. in Herm., 1888, XXXVIII.

⁷⁾ Alsófehérvármegye Növény és Állatvilága (Külön lenyomat Alsófehérvármegye Monogr., Nagy-Enyed, 1896.

⁸⁾ Monographia Chiropterorum Hungariae, Budapest, 1900; Die Streifenmäuse (Sicistinae) Europas, Annales Musei nationalis Hungarici, XI (1913), p. 220; Magyarország csikos egeri, Math. és Természett. Közlemények etc. Budapest, XXXII (1913), p. 24; Species Generis Spalax, Math. u. Naturwiss. Berichte aus Ungarn, XXIV și XXIX (1910), Leipzig, 1913; Fibrinae Hungariae, Annales Musei Nationalis Hungarici, XII (1914), p. 155; A magyarországi Fauna Földrajzi vázolata in A Magyar Szent Korona Országainak, Budapest, 1918 (pag. 94).

⁹⁾ Bihar Vármegye és Nagyvárad in Magyarország vármegyei és városai, Magyarország Monographiája, Közreműködésével szerkeszti Dr. Borovsky Samu, Budapest, 1901.

Berger A. ¹⁾, *Orosz A.* ²⁾, *Witting E.* ³⁾, *Witting Otto* ⁴⁾]; [*Basarabia (Brandt* ⁵⁾, *Nordmann* ⁶⁾, *Schauer* ⁷⁾, *Brauner* ⁸⁾] sau din țările depărtate de a noastră, care au făcut cercetări la noi sau au studiat material, colectat de alții, din România [*Nehring* ⁹⁾, *Barvet-Hamilton* ¹⁰⁾, *Matschie* ¹¹⁾, *Miller* ¹²⁾], pentru a nu cită și pe cei de o importanță secundară, cu date sporadice, citate sau compilate după cei de mai sus.

Dintre autorii din țară, cităm în primul rând pe *Dombrowski*, naturalist amator, care și-a continuat spornic studiile prin frumoase publicații ¹³⁾ și mai ales prin foarte interesante colecții, până la războiu ¹⁴⁾.

În 1903—4, d-l Dr. *E. Bolezat* ¹⁵⁾, începe să-și publice primele sale studii asupra cerbului și căprioarei, pe care le reia în 1922 și 1927.

¹⁾ Die Fauna der höheren Wirbeltiere Siebenbürgens in den letzten 40 Jahren, Verh. u. Mitt. d. Siebenb. Vereins f. Naturwiss. zu Herm., LXIV (1914), 1—3, p. 16.

²⁾ Contribuțiunile noi asupra repartiției cătelului de pământ (*Spalax typhlus* Pall.) în Ardeal, Bul. Soc. Șt. Cluj, III (1927), 2—3, partea II-a, p. 65; Frequența lui *Spalax hungaricus transilvanicus* Mch. în fauna Clujului, I Congr. al Natur. din România, Cluj, 1928. (Dare de seamă și comunicări), p. 351—356, extras, Cluj, 1930.

³⁾ Auf der Hochwildbahn im Karpathen-Urwalde, Neumann-Neudamm, 1928.

⁴⁾ Vânăatul și Vânătoarea în Țara Bârsei, «Rev. Pădurilor», Buc. XLI (1929), 12, p. 823 și XLII (1930), 1, p. 22.

⁵⁾ Bull. Acad. St. Petersb. 1844, pag. 375; Säugetiere Russlands, St. Petersburg, 1855.

⁶⁾ Zapiski imperatorskago Odesskago Obscestva Istorii i Drgonostiri, 1844, t. I, p. 549.

⁷⁾ Die Murmeltiere u. Zieselmäuse Polens u. Galiziens, Archiv für Naturgesch., XXXII, I, Berlin, 1866, p. 93.

⁸⁾ Die Fledermäuse Bessarabiens u. Podoliens, Trudai Bessarabskago obscestva estestvoispitatei, t. II, fasc. 1, Chișinău, 1910, p. 23; Sistematische u. zoogeogr. Bemerkungen, Soc. des naturalistes et des amis de la nature en Crimée, Bulletin, t. III (1913); Simferopol: Die Säugetiere Bessarabiens, Kersonischen u. Taurisch. governem., Memoires of the Society of Naturalist. of Novorossia, XL, 1914, p. 15.

⁹⁾ Über Cricetus, Cricetulus u. Mesocricetus (n. subg.), Zool. Anz. XXI (1898), p. 493; Die geographische Verbreitung des Baumschläfers (*Myoxus dryas* Schreb.) u. seiner Subspecies, Zool. Anz. XXVII (1904), p. 42.

¹⁰⁾ Ann. Nat. Hist., 1900, V, p. 365.

¹¹⁾ Über rumänische Säugetiere, Sitz. Berichte der Ges. Naturforsch. Freunde; Berlin, 1901, 9, p. 214—238; Multe din speciile lui *Matschie*, sunt trecute azi la sinonimi; aceasta se explică prin concepția greșită a sa de a împărți fața pământului în pătrățele mici de 1° — și a purcede să găsească, forme noi în ascemenea finuturi cu condiții, după el, foarte noi.

¹²⁾ Catalogue of the Mammals of Western Europe, in the Collection of the British Museum London, 1912.

¹³⁾ *Mesocricetus newtoni* Nehr. Monogr. Studie, Bul. Soc. Șt. București, XVI (1907), 1—2, pag. 94.

¹⁴⁾ Printr'un concurs de împrejurări nenorocite, materialul și manuscrisul au fost răvășite și pierdute, în timpul războiului — iar *Dombrowski* își trăiește la Viena ultimele zile, uitat de Dumnezeu și de lume. Parte din colecțiile sale se mai găsesc încă, fie la Muzeul de Istorie Naturală din București, fie, alături de cele ale lui *Matschie* (blăni și cranii), la cel din Berlin, unde le-am descoperit întâmplător și unde așteaptă încă de 30 ani, să fie studiate.

Deducând după aceste resturi de colecție, după unele specii noi ce conțin (create de D.) și care lipsesc în literatură — ca și după unele sinonime create de D. ce găsim în bibliografie — putem conchide că manuscrisul acestui cercetător a fost destul de voluminos, — și că dănsul mai are și alte publicații. Și chiar dacă unele specii ale sale nu mai sunt azi valabile (se constată că cele mai multe exemplare ale sale pe care și-a creat speciile noi, evident sub influența lui *Matschie*, sunt femele), D. a adus țării la timpul său, voluntar sau nu, un real serviciu, prin strângerea unui material prețios ce a servit ca bază studiilor făcute de alți specialiști, cu cari eră în strânsă corespondență.

¹⁵⁾ Gestaltung u. Klassifikation der Geweihe des Edelhirsches, nebst einem Anhang über die Stärke der Karpathenhirsche u. die zwei Rassen derselben. Morphol. Jahrb. XXXII (1903); Untersuchungen üb. die Hyperplasie an Rehgeweihen mit Berücksichtigung der übrigen Cerviden. Arch.

În 1920, d-l prof. I. Simionescu ¹⁾, publică o broșură de popularizare — apoi în 1922 o listă a Mamiferelor țării, prima de acest gen, în noule granițe ale României; speciile citate de autor, sunt următoarele: *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *C. vulpes*, *Lynx vulgaris*, *Meles taxus*, *Mustela martes*, *M. putorius*, *M. vulgaris*, *M. erminea*, *M. lutreola*, *Lutra vulgaris*, *Monachus albiventer*, *Phocaena communis*, *Tursiops vulgaris*, *Delphinus delphis*, *Capreolus capraea*, *Cervus elaphus*, *Capella rupicapra*, *Sus scrofa*, *Plecotus auritus*, *Vesperugo noctula*, *Vespertilio murinus*, *Talpa europaea*, *Erinaceus europaeus*, *Sorex vulgaris*, *S. jodiens*, *Lepus timidus*, *Sciurus vulgaris*, *Mus decumanus*, *M. musculus*, *M. sylvaticus*, *M. minutus*, *Arvicola arvalis*, *A. amphibius*, *Myoxus glis*, *Eliomys nitela*, *Muscardinus avelanarius*, *Spalax hungaricus*, *Spermophilus citillus*, *Cricetus frumentarius*.

Convins de marea importanță științifică și economică a studiului mamiferelor la noi, și trecând peste foarte multe greutateți materiale și morale, am început să mă ocup eu însu-mi cu acest subiect ²⁾ deja de câțiva ani, fiind ajutat cu vorba și fapta și de către onorata *Academie Română*, căreia îi rămân adânc recunoscător pentru sfaturile părintești ce-am primit dela d-l Prof. Dr. E. G. Racoviță, atunci președinte al acestei societăți savante, — ca și pentru ajutorul material în valoare de 25.000 lei, reprezentând jumătate din marele premiu «Lăzăr» al Statului, care mi s'a dat în 1928 în vederea continuării pe teren a studiilor mele sistematice-zoogeografice asupra mamiferelor ³⁾.

Deasemenea, munca mea a fost ușurată întrucâtva și de *Centrala Zoogeografică* a Ministerului Agriculturii, instituție onorifică înființată și condusă de mine din August 1928, ajutat de un grup de persoane oficiale și neoficiale, cu tragere de inimă pentru asemenea preocupări, împrăștiate în punctele biogeografice cele mai importante ale țării, care au colaborat efectiv cu mine.

S'au remarcat îndeosebi, d-nii: *Böhm*, insp. silv. (Cârlibaba); *Brebenaru I.*, ing. (Oravița-Caraș); *Chirișescu A.*, ing. (Măcin-Tulcea); *Elekes M.* (Gheorgheni-Ciuc); *Emanoil C. C.*, ing. (Sinaia-Prahova); *Ferenczi A.*, prof. (Cluj); *Jaworski Z.*, ing. (Tisău-Buzău); *Ionescu V. A.*, ing. (Tismana-Gorj); *Linția D.*, prof. (Timișoara); *Linția V.*, ing. (Pișchia-Timiș); *Lissievici V. Th.* ing. (Lozova-Lăpușna); *Morcas I.*, ing. (Moldova Nouă-Caraș); *Philipovics I.*, Dr., inspector reg. vîn. (Cernăuți); *Pop E.*, Dr. (Cluj); *Rettig A.*, Dr. (Tulcea); *Săngerzeanu I.*, ing. (Sinaia); *Witting E.*, ing. (Sibiu); *Witting O.*, ing. (Brașov).

f. Entw.-Mechan., XVIII (1904); Die Varietäten d. Edelhirsches im. Geb. d. Öestl. Waldkarp. von Rum. Bul. Soc. Șt. Buc. 1—6, 1922; Morphol. Analyse d. Rehw. Bul. Fac. Șt. Cernăuți, I, 2, 1927.

¹⁾ Vezi nota, 2 p. 18, și Rev. Șt. Adamachi, Iași, VIII (1922), p. 183.

²⁾ Între timp, numai d-nii *Cehovschi C.* (Despre Citellus în Rom. orientală, Bul. Fac. Șt. Cernăuți, I (1927), I, pag. 133) și *Orosz A.* (Contribuțiuni noi asupra repartiției Căfelului de pământ în Ardeal, Bul. Soc. Șt. Cluj, III, 2—3, p. 2, 1927, p. 65 și Frecvența lui Sp. h. t. Méh. op. cit.) au mai publicat scurte studii asupra mamiferelor.

³⁾ De atunci încoace am publicat diverse note asupra popândăilor, dihorului de stepă, veve. riței, mustelidelor, mamiferelor de interes vânătoresc și șacalului la noi.

Tuturor acestor persoane cât și acelor necitate aici, le mulțumesc și pe această cale, pentru concursul dat atât de binevoitor, prin trimiterea materialului de studiu cât și a informațiilor zoogeografice cerute.

Mulțumesc deasemenea și d-lor Dr. G. Nedici, inspectorul general al vânătoarei și N. Săulescu, directorul general al vânătoarei, pentru sprijinul lor oficial ce mi-a ușurat cercetările; iubiților mei profesori: Dr. A. Popovici-Bășnoșanu, în al cărui Laborator zoologic am lucrat și lucrez; Dr. George Vălsan, căruia îi datorez directiva și prima mea manifestare științifică pe tărâmul Biogeografiei, cât și d-lui dr. Gr. Anfița, directorul Muzeului de Istorie naturală din București, ale cărui colecții le-am cercetat ¹⁾.

Deasemenea, mulțumesc d-lor Roziade, Lușan și Teohari, funcționari superiori în Ministerul Agriculturii, cari au dispus și înlesnit tipărirea acestei lucrări.

Prezenta lucrare adaugă încă 55 de forme (specii și subspecii) la vechea listă a formelor cunoscute (40), pe care o întregeste și o precizează din punct de vedere sistematic, trasându-i primele linii biogeografice.

În catalogul nostru, ordinele sunt așezate sistematic, iar familiile, genurile, speciile și subspeciile, alfabetic.

Nomenclatura este cea ternară, fiind în general aceea a lui Miller, ca cea mai modernă și conformă regulilor internaționale de nomenclatură; se dau numai sinonimiile mai importante, utilizate de autorii vechi, cu referințe la fauna țării, și numai când e absolută nevoie, pentru paralelizarea nomenclaturii.

Cât privește taxonomia grupului, care nu intră în cadrul acestei lucrări de biogeografie, ea este în curs de cercetări și formează subiectul unei publicații viitoare.

¹⁾ Am cercetat deasemenea și colecțiile muzeelor: Porților de fer (T.-Severin), Societății germane naturaliste (Sibiu), Țării Bârsei (Brașov), Regional al Basarabiei (Chișinău) etc., pentru care mulțumesc și cu această ocazie conducătorilor lor și în special d-lor prof. H. Wachner (Brașov), A. Müller (Sibiu) și A. Bărcăcilă (T.-Severin).

CAP. I.

MAMIFERELE ACTUALE ALE ROMÂNIEI

I. ORD. INSECTIVORELOR

a) Fam. Erinaceide

Gen. *Erinaceus* Linnée, 1758

I. *Erinaceus roumanicus* Barret-Hamilton, 1900
(= *danubicus* Matschie, 1901)

Ariciul românesc

Distins ca specie aparte în 1900, de către *Barret-Hamilton*, pe material colectat dela *Găgeni-Prahova*, și considerat, independent de B. H., încă odată formă distinctă (*danubicus*) în 1901, de către *Matschie*, pe material strâns dela *Prundu-Ilfov*, *ariciul românesc* se întinde, probabil uniform, în toată țara, atât la șes (*Pantelimon*, *Prundu-Ilfov*, *Slobozia-Ialomița*, *Constanța*, *Basarabia sudică*) cât și la deal și munte [*Găgeni-Prahova*, *Poalele Retezatului*, *Valea Streiului*, *Sibiu* și *Guşterița (Bielz)*, *Brașov*¹⁾, *Ghimbav* și *Pasul Timiș*; în *Câmpie*, la *Giacă-Cluj*; la *Bistrița-Năsăud*; în *Munții Maramureșului*].

Spre Est, *ariciul românesc* se întinde în Rusia până la malul occidental al *Donului*, fiind înlocuit pe malul oriental al acestui fluviu de către *ariciul urechiat (Erinaceus auritus Pall)*²⁾; spre Vest se întinde până în Germania, unde începe a fi reprezentat printr'o rasă locală (*E. r. dissimilis Stein*³⁾, în Silezia) care ea însăși prezintă, mai la Nord, asemănări cu *E. europaeus europaeus L.*

¹⁾ Muzeul Țării Bârsei, Brașov.

²⁾ A. Brauner, 1912, p. 92; *Salunin*, la *Trouessart*, Faune des Mamm. d'Europe, Berlin, 1910, p. 41.

³⁾ Zur Kenntnis von *Erinaceus roumanicus* B. Ham., *Zeitschrift für Säugetierkunde*, Berlin, IV, 4, 1930, p. 240.

b) Fam. *Soricidae*Gen. *Crocidura* Wagler, 18322. *Crocidura leucodon* Hermann, 1780*Chițcanul*

În pajiști, poieni și grădini, la șes și deal și mai ales în *Ardeal*: *Hațeg-Hunedoara, Sibiu, Brașov, Bistrița*.

3. *Crocidura mimula mimula* Miller, 1901
(= *Crocidura antipae* Matschie, 1901).

Creiată ca specie pentru prima dată în 1901 de către *Miller*, după material cules din Elveția, a fost botezată din nou de *Matschie*, în acelaș an (*Crocidura antipae*) după material strâns din România, cu toate că specia e una și aceeaș, după diagnoza și sinonimile cercetătorilor de atunci încoace (*Miller*, 1912, p. 95). În țara noastră se 'ntinde atât la șes (*Bârza-Dolj, Ciulnița-Ialomița, Mangalia-Constanța*) cât și la munte (*Buștenari și Găgeni-Prahova, Hațeg-Hunedoara*).

4. *Crocidura russula russula* Hermann, 1780
(= *Crocidura (Sorex) aranea* Schreber, 1777)

Bielz citează (1888, p. 10) această specie pe ogoare, în grădini și locuințe: la *Sibiu, Avrig, Brașov și Bistrița*.

Gen. *Neomys* Kaup, 18295. *Neomys fodiers fodiers* Schreber, 1777
(= *N. f. najas* B. Hamilton, 1905)

Trăiește în apropierea apelor, de preferință la altitudini înalte, până la 1.500 m. (*Hațeg-Hunedoara, Munții Cibinului, Săliște, Cislădioara, Valea Sadului, Brașov, Bistrița, Alba-Iulia*), mai puțin cunoscută în șes (*Periș-Ilfov*¹⁾, unde poate fi însă mult mai comună.

Gen. *Sorex* L., 17586. *Sorex alpinus alpinus* Schinz, 1837

Specie descoperită în Alpi, se 'ntinde sub forma tipică din Munții Iura până în Carpați (*Hațeg-Hunedoara*), după materialul determinat de *Miller*.

¹⁾ *Matschie*, 1901.

7. *Sorex araneus tetragonurus* Hermann, 1780
 (= *Sorex vulgaris* Blasius, 1857 = *Sorex araneus carpathicus*
 B.-Hamm., 1905)

Pe ogoare, pajiști, păduri, grădini și în apropierea locuințelor omenești, până la poalele munților: *Valea Streiului, Sibiu, Gușterița, Avrig, Cârțișoara* (640 m. alt.), în *Sibiu*; apoi la *Brașov, Bistrița* și *Alba Iulia*.

8. *Sorex minutus minutus* Linnée, 1766
 (= *S. pygmaeus* Laxmann, 1769)

Animal cosmopolit, trăiește la noi în pajiști și grădini, atât la șes cât și la deal și munte (*Sibiu, Gușterița-Sibiu, Hațeg-Hunedoara, Aiud* și *Cunța-Alba, Teaca-Cluj*).

c) Fam. *Talpide*
 Gen. *Talpa* L., 1758

9. *Talpa europaea europaea* L., 1758

Cârțița comună

Specie cosmopolită, *cârțița* este citată în mod sigur și din țara noastră ca *formă tipică*, din ținutul Carpaților (*Hațeg-Hunedoara, Buștenari-Prahova*) și chiar din șesul Dunării (*Comana-Vlașca, București* ¹⁾).

Destul de comună la noi, este frecvent citată în Ardeal de către *Bielz*; la Muzeul de Ist. Nat. din București există câteva exemplare împăiate, strânse din *Ilfov* (*București, Cotroceni, Filaret*); această specie există și în Dobrogea (*Turtucaia-Durostor* ²⁾).

Este însă posibil ca în șesul Dunării sau cel puțin în partea sa cea mai orientală, *cârțița comună* să fie înlocuită sau să locuiască împreună cu subspecia următoare, cu atât mai mult cu cât și *Matschie* ³⁾ consideră exemplarele sale dela *Slobozia* ca aparținând unei «varietăți» deosebite, pe care nu o numește.

10. *Talpa europaea brauneri* Satunin, 1908

Cârțița rusească

Formă orientală (Rusia de S.-E) se 'ntinde și în Basarabia ⁴⁾ unde conlocuiește probabil cu forma tipică (*Chișinău* ⁵⁾).

¹⁾ *Miller*, 1912, p. 9—10.

²⁾ Colecția *G. Puiu*, Turtucaia.

³⁾ *Op. cit.*, p. 229.

⁴⁾ *Brauner*, Syst. Zoog. Bem. și Trouessart *op. cit.* p. 62.

⁵⁾ Muzeul regional Chișinău.

II. ORD. CHIROPTERELOR

Subord. *Microchiropterelor*a) Fam. *Rhinolophide*Gen. *Rhinolophus* Lacépede, 1799II. *Rhinolophus ferrum-equinum ferrum-equinum* Schreber, 1774*Liliac cu potcoavă*

Specie meridională și centraleuropeană, este la noi destul de comună, trăind în peșteri și zidărie veche (ruine), în Oltenia (*Tismana-Gorj*), Banat (*Băile Herculane, Gaura cu muște, Coronini, Peceneșca, Adacaleh*), Ardeal (*Zalău, Cluj, Cheia Turzei, Deva, Alba Iulia, Mercuria-Sibiu, Brașov, Peștera Merești-Odorhei, Peștera Ciclu-Bihor, Bistrița și Peștera Almașului*, de unde *Daday* s'a grăbit, în 1887, să facă o formă nouă—var. *homorodensis*—care n'a fost luată în considerație de cercetătorii de atunci, prin lipsa caracterelor diferențiale suficiente).

12. *Rhinolophus hiposideros hiposideros* Bechstein, 1800

Răspândită din Europa centrală până în Himalaia, această specie este destul de comună și în țara noastră, în Banat (*Oravița*), Ardeal (*Cluj, Sângeorgiu-Trăscău și Cheia Turzei, Deva, Hașeg, Brașov, Gheorgheni, Arpatac-Trei Scaune, Peștera Merești-Odorhei, Alba-Iulia și Mes-teacănul-Someș*, de unde *Daday* a făcut în 1887 o formă nouă (var. *troglophilus*) care nu s'a păstrat ca atari, apoi în Oltenia (*Bârza-Dolj*¹⁾ și Basarabia (*Soroca*²⁾).

13. *Rhinolophus euryale euryale* Blasius, 1835

(= *Euryalus euryale* Andersen & Matschie, 1904)

Specie mediteraneană pură, este citată la noi, ca formă tipică, dela *Orșova*³⁾ și *Băile Herculane (Gaura cu muște, la Coronini și peștera dela Peceneșca)*⁴⁾.

¹⁾ Muzeul de Istorie naturală din București.

²⁾ *Brauner*, op. cit., 1910.

³⁾ *Miller* op. cit., p. 158.

⁴⁾ *Méhely*, Monogr. Chir. Hung. 1900.

14. *Rhinolophus euryale méhelyi* Matschie, 1901
(la Trouessart, p. 7—8)

Creată ¹⁾ de Matschie în 1901 pe exemplare strânse în jurul Bucureștilor, se deosebete de forma tipică, precedentă, prin unele caractere stabile, constatate de însuși Méhely pe material strâns deasemenea din ținutul capitalei, după cum afirmă și Trouessart (p. 8).

b) Fam. *Vespertilionide*

Gen. *Eptesicus* Rafinesque, 1820

15. *Eptesicus nilssonii* Keyserling & Blasius, 1839
(= *E. borealis* Nilsson, 1838)

Specie septentrională, citată de Méhely la noi, o singură dată, și, ceea ce e mai curios, tocmai la Baziaș, va trebui să se caute cu grije mai ales în nordul țării.

16. *Eptesicus serotinus* Schreber, 1774

Având o largă distribuție în Europa sudică și centrală, această specie e destul de comună la noi și independentă de altitudine, trăind atât la șes cât și la deal și munte, în scorburi de copaci și ruini, în Vechiul-Regat (*Slobozia-Ialomița*, *Buștenari-Prahova*, *Cernavodă-Constanța*), Ardeal (*Zalău*, *Brașov*, *Sibiu*, *Suciul de jos-Someș*, *Șimleul Silvaniei-Sălaj*, *Teaca-Cluj* și *Teiuș-Alba*, de unde Daday a făcut o formă nouă — var. *transsylvanus* — ce nu s'a păstrat) și Basarabia (*Cetatea Albă*, *Hănțești-Lăpușna*).

17. *Eptesicus sodalis* Barret-Hamilton, 1910

Creată în 1910 pe material dela *Buștenari-Prahova*, s'a găsit mai târziu și în Elveția (St. Gothard).

Gen. *Miniopterus* Bonaparte, 1837

18. *Miniopterus schreibersii* Kuhl, 1819

Descoperită și creată în 1819, pe material strâns din peștera dela *Golubaș*, s'a găsit mai târziu pe tot litoralul european al Mediteranei, din Spania până în România, în peșteri, scorburi de copaci, în păduri, ruini și poduri de clădiri mari, în Oltenia (*Tismana-Gorj*, în peștera ²⁾) și podul mănăstirei), Banat (*Gaura cu muște*, la *Coronini*, *Plavisevița*),

¹⁾ Specie românească, creată de un cercetător german dela Berlin (*Matschie*), pe material strâns din jurul Bucureștilor, poartă numele unui zoolog ungar (*Méhelyi*) și e pusă la punct de un cercetător francez (*Trouessart*) și altul american (*Müller*), venit în Europa înadins pentru a-i studia fauna mamiferelor.

Acesta din urmă a lucrat la *British Museum* din Londra, care i-a și publicat monografia, ce azi se află la baza tuturor lucrărilor de acest gen.

Din această constatare putem vedea, între altele, cât este știința de internațională!

²⁾ Alături de *Rhinolophus ferrum-equinum*.

Ardeal (*Deva, Sibiu, Toplița-Ciucului, Merești-Odorhei, Alba-Iulia, Peștera Almașului, Peștera Hoților-Bihor, Săvârșin-Arad*). Ar fi interesant de știut dacă această specie trăiește și în Dobrogea, ceea ce nu e exclus.

Gen. *Myotis* Kaup, 1829

19. *Myotis bechsteini* Kuhl, 1818

Această specie central-europeană este citată dela Cluj, de către Bielz (1888, p. 8).

20. *Myotis capacinii* Bonaparte, 1837

Specie mediteraneană, creată pe material strâns din Sicilia, se citează la noi din Banat: *Băile Herculane*¹⁾, *Coronini (Gaura cu muște)* și *Cazane (peștera dela Plavisevița)*²⁾.

21. *Myotis dasycneme* Boie, 1823

Specie aproape cosmopolită în lumea veche a emisferului nordic (*regiunea paleartică*), se citează la noi din Banat, în mod neprecis, de către A. Moissisovics³⁾, fiind pusă la îndoială de către Méhely⁴⁾ care arată că nici o colecție mare din fosta monarhie Austro-Ungară, nici chiar Muzeul Național dela Budapesta, nu posedă vreun exemplar din această specie; totuș, acest din urmă autor nu o omite din lista sa.

22. *Myotis daubentoni* Kuhl, 1819

Liliacul de apă

Paleartică ca și precedenta, această specie trăiește prin păduri, în scorburi de copaci, prin clădiri vechi, în apropierea apelor curgătoare și stătătoare, citându-se la noi din Ardeal (*Cluj, Giaca-Cluj, Sibiu, Gherla-Someș, Alba-Iulia*), Basarabia (*Ismail*⁵⁾), existând de sigur și în Vechiul-Regat unde nu s'au făcut cercetări până acum.

23. *Myotis emarginatus* Geoffroy, 1806

(= *M. ciliatus* Blasius, 1853)

Liliacul cu gene lungi

Din Europa centrală și sudică, această specie se întinde până în România, mai ales în Banat (peștera dela *Peceneșca*, lângă Băile Her-

¹⁾ Müller, op. cit.

²⁾ Méhely, op. cit.

³⁾ Das Thierleben d. österr.-ungar. Tiefebenen, Wien, 1897, p. 152.

⁴⁾ Op. cit. p. 329.

⁵⁾ Brauner, 1910.

culane), de unde s'a colectat în mod sigur, prima ¹⁾ și ultima dată ²⁾, apoi în Ardeal (*Cluj, Gherla și Alba-Iulia*) după date neconfirmate ³⁾.

24. *Myotis myotis* Borkhausen, 1797

Specie paleartică, trăiește la noi în Banat (*Plavisevița, Băile Herculane*), Muntenia (*Buștenari, Sinaia-Prahova*) și Ardeal (*Radna-Arad, Deva, Hunedoara, Ocna Sibiului, Sâmbăta de jos, Făgăraș, Brașov, Purcăreni-Brașov, Mesteacăn-Trei Scaune, peștera Merești-Odorhei, Turda și Cheile Turzei, Sighișoara, Teiuș-Alba, Cluj, Giaca-Cluj, Zalău, Buzăș și Șimișna-Someș, Bistrița-Năsăud, Sighet*), găsindu-se probabil și în restul țării.

25. *Myotis mystacinus* Kuhl, 1819

În România, această specie paleartică se cunoaște din Banat (*Oravița, Baziaș, Bârzasca, Plavisevița*), Ardeal (*Carpați, Retezat*) și Basarabia (*Cetatea Albă*).

26. *Myotis nattereri* Kuhl, 1818

Comună mai ales în Europa occidentală, s'a găsit și în Ardeal (*Mesteacănul-Someș*) și Basarabia (*Hâncești-Lăpușna*).

Gen. *Nyctalus* Bowdich, 1825
(= *Pterygistes* Kaup, 1829)

27. *Nyctalus leisleri* Kuhl, 1818

Specie central-europeană, se cunoaște din Oltenia (*Bârza-Dolj* ⁴⁾), Muntenia (*Buștenari-Prahova*) și Ardeal (jud. *Someș*).

28. *Nyctalus noctula* Schreber, 1774

Specie comună, paleartică, sburând câteodată chiar înainte ca soarele să apună, în Banat (*Plavisevița*), Oltenia (*Bârza-Dolj*), Muntenia (*Prundu și Cernica-Ilfov, Comana-Vlașca, Slobozia-Ialomița, Găgeni-Prahova*), Ardeal (*Sibiu, Dobra, Brașov, Reghin, Teaca-Cluj, Bistrița-*

¹⁾ *Méhely*, 1900.

²⁾ *Müller*, 1912.

³⁾ *Biels*, 1888; *Csato*, 1896.

⁴⁾ Muzeul de Istorie Naturală București.

Năsăud, Cornești-Turda, Aiud-Cluj, Gherla, Toplița) și Basarabia (*Duboșari-Tighina*).

Gen. *Pipistrellus*¹⁾ Kaup, 1829

29. *Pipistrellus nathusii* Keyserling & Blasius, 1839

Comună în Europa centrală și sudică, se găsește și la noi în Vechiul-Regat (*Ciulnița-Ialomîța, Oltina-Constanța*), Ardeal (*Brașov, Cluj, Zalău*) și Basarabia (*Cetatea Albă și Duboșari-Tighina*).

30. *Pipistrellus pipistrellus* Schreber, 1774

Liliacul pitic comun

Specie paleartică, este destul de comună în țara noastră, în ținuturi locuite, prin pivnițe și clădiri vechi, în Vechiul-Regat (*Cernavoda-Constanța, Dorohoi*), Ardeal (*Alba Iulia, Cluj, Dej, Zalău, Sibiu și Gușterița-Sibiu, Brașov și Turcheș-Brașov, Lăpușul românesc-Năsăud, Buzaș și Șimișna-Someș*), apoi în Basarabia (*Cetatea Albă, Duboșari-Tighina, Hâncești-Lăpușna*).

Gen. *Plecotus* Geoffroy, 1818

31. *Plecotus auritus* Linnée, 1758

Liliacul urechiat

Specie deasemenea paleartică și comună, în scorburi de copaci, poduri, cavouri funerare, în Banat (*Orșova*), Ardeal (*Deva și valea Streiului, Sibiu, Brașov și Cernat-Brașov, Aninoasa și Arpatac-Trei Scaune, Alba-Iulia, Dej, Gherla, Mesteacăn, Șimișna și Orman-Someș, Turda, Cluj, Badoc, Mânăsturul Clujului și Giaca-Cluj, Câmpie și lacul Hodoș, Zalău și Aghireș-Sălaj*), Muntenia (*București*), Dobrogea (*Cernavoda-Constanța*) și Basarabia (*Chișinău și Cetatea Albă*).

Gen. *Vespertilio* Linnée, 1758

(= *V. discolor* Kuhl, 1819)

32. *Vespertilio murinus* Linnée, 1758

Mai comună ca specia precedentă, în Oltenia (*Câineni-Vâlcea*), *

¹⁾ A treia specie a acestui gen: *P. kuhlii* Kuhl, 1819 (= *Vesperugo kuhlii* Natt. și *V. marginatus* Cretsch.), deși citată de *Daday* în 1885, din mai multe localități din Ardeal, reproduce de *Bielz* în 1888, se pare că nu există în ținuturile noastre, unde a fost probabil confundată cu altă specie (*Méhely*, 1901, p. 352).

Muntenia (București), Moldavia (Tazlău-Neamț), Ardeal (Brașov, Mureșul-Odorhei, Cluj) și Basarabia (Cetatea-Albă).